

ZAHRAŇIČÍ

in.ihned.cz/zahranici

Nevzhledná budka z plechu – útulna Panagho dokáže poskytnout nečekaný komfort až pro třicet lidí.

FOTO: JIŘÍ SLADKÝ

Uvnitř je zpola zaplněno a nám se dostává další dávky tradiční pohostinnosti, dobré vlastnosti Ázerbájdžánců a Peršanů. Během přidělu datlí, fiků, hrozeinek a pistácií lehce rozlišujeme místní osazenstvo: krom důstojných a ostřílených perských turistů z Teheránu hrají prim rozjaření Ázerbájdžánci z Arda-bílu, víc entuziasté než skuteční horolezci. Hlasitě zpívají dlouho do noci, ale stále dokola pouhých pár popěveků. Ty nejfrekventovanější – na počest dívky zvané Lejla a na zdar horám – znějí v uších, jako bychom je znali odjakživa.

Překvapení na vrcholu

Ráno vybíhám z plošinky před útulnou, kde jsme postavili stan. Bolesti hlavy jsou pryč, tělo se aklimatizovalo. Koberce trnitých astragalů – mohutná pole kvetoucích polokoulí – zůstaly hluboko pod námi. Obklopuje nás už jen ostrohranná suť a zkroucené fialově zbarvené balvany – materiál vyvržený vulkánem. Za hodinu přicházíme strmým balvanovým mořem k hradbě bizarních skalisek. Výš stezka nestoupá. Je tu okraj kaldery, torzo ztuhlého sopečného jícnu.

Vrchol vulkánu se zdá být na dosah, nad ním zavěšené mraky a za nimi tušíme moře. Celý východní obzor vyplňuje táhlé zalesněné pohorí Taleš, které odděluje subtropicky bujné pobřeží od naprosto jiné krajiny. Vyprahlé vnitrozemí má ráz polopustiny, v níž chybí nejen stromy, ale i keře; teprve na planinách daleko na severu vyzorujeme alespoň sporadické ostrůvky dřevin.

Sávalán je úctyhodnou a majestátní horou ze všech výšek a úhlů. To nejpozoruhodnější ale návštěvníka čeká právě zde, až těsně pod vrcholem. Jakmile se přehoupneme přes poslední balvan kaldery, naskytne se nám stěží uvěřitelný pohled: v kráteru pod námi je jezero překryté silným ledovým krunýřem, ale hlavně – u zamrzlé hladiny se to hemží stany, turisty a horolezci! A jak se zdá, většina ze dvou stovek poutníků tu trávil noc.

Trochu to připomene naše masové národní výstupy, ale v íránských horách nejde o vzácný obrázek. Horolezectví se stalo v zemi doslova módou. Důvodů je hned několik a navzájem se

prolínají. Tradice letních pobytů v horách, známá od starověku, dost možná obecně civilizační vývoj, ale také nedostatek jiné povolené zábavy, jako tomu bylo v Československu třeba v 50. letech minulého století.

Dva světy: nomádi a výletníci

Íránská společnost má pohyb v genech. Pastevci kočují se stády po svých výsostných

INZERCE

IN-000679

stezkách. I turisté se vydávají do stejných hor, ale po jiných trasách, v jiném čase a jinou rychlostí.

V Íránu začíná být v kurzu to, čemu říkáme „zelené myšlení“, i když tady to tak nikdo ne nazývá: vyjet si do přírody, natrhat byliny na čaj, přivést domů vodu z léčivého pramene.

FOTO: JIŘÍ SLADKÝ

Fakta

Na lyže i do lázní

Sávalán patří mezi takzvané stratovulkány, sopky, které za miliony let prošly mnoha erupcemi. Ta poslední se odehrála relativně nedávno, přibližně před deseti tisíci lety. Z vlastního sopečného vrcholu vybíhá ostrý hřeben s několika štíty převyšujícími 4500 m. Visuté ledovce na jejich svazích nejsou delší než tři kilometry, ale globální oteplování zatím snáší bez většího úbytku. Nejvyšší partie tak nabízejí atraktivní vysokohorské prostředí, které by jinak v Íránu hledal málokdo. V posledních letech vyráží do hor nezvyklé množství íránských turistů. Ještě před dvaceti lety pastevce a jejich stáda na Sávalánu nikdo nerušil, dnes tu ve volných dnech víří vulkanický prach desítky džípů a pick-upů. V krátkém létě (od začátku července do konce srpna) vrchol sopky obsypou horolezci, v zimě sem lidé z okolních měst jezdí lyžovat, a několik odvážlivců se už pokusilo o „prvosjezd“ strmým úbočím sopky.

Největším lákadlem jsou však termální prameny, živě dohasínajícím vulkánem. Horká sopečná zřídla o teplotě 45 až 50 °C proměnila podhorské městečko Sará'ejn v prvotřídní termální lázně. Alespoň na íránské poměry. Spoustu dalších minerálních vývěrů prýští na úpatí, a každé takové přírodní lázně slouží jako místo na piknik početných rodin výletníků.

Ale také koupit si během výletu sýr od pastevce (kterými dosud většina Íránců opovrhuje) a k tomu pořídít kobereček, přehoz, pestré vlněné ponožky či rukavice, nad nimiž trávily čas ženy kočovníků.

Zatímco jinde se nomádi na pastvinách přizpůsobili pohybu turistů a městských výletníků a našli v nich odběratele svých výrobků, na Sávalánu se dva odlišné světy téměř míjejí, jako by jedni o druhých vůbec nevěděli. Ačkoliv pod horou korzují lázeňští hosté a na vrcholek se škrábou výpravy s batohy, horské pláň patří stále ještě nomádům, skoro beze změn tak jako před stovkami let. ■

JIŘÍ SLADKÝ